

Μετα-Ψυχολογία
158η Συνάντηση
Βασίλειος Μαούτσος

27/03/12

Μεταψυχολογικό Σεμινάριο

‘Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης’

‘A Metapsychological Supplement to the Theory of Dreams’ 1915, Τόμος XIV

Σίγουρα στο θέμα της ‘Μεταψυχολογίας’ το οποίον αφορά αυτό το τόσο σημαντικό κείμενο του Freud, ο αναγνώστης θα πρέπει για άλλη μία φορά να είναι πολύ προσεκτικός όσον αφορά τα σχόλια του Strachey. Όταν αναφέρεται στην *πραγματικότητα* εμείς γνωρίζουμε εκ προοιμίου ότι οι αναφορές του Freud γι’ αυτήν δεν είναι τίποτα άλλο παρά μονάχα *προσομοιώσεις* και μάλιστα *σωματικού τύπου* έστω κι αν ο Freud αναφέρεται σ’ αυτές, σποραδικά μεν, αλλά σταθερά και ποικιλοτρόπως ακόμη και πριν από τις *‘Δύο Αρχές της Ψυχικής Λειτουργίας’*. Συνεπώς, με ευκολία θα μπορούσαμε να πούμε ότι στο ερώτημα του Strachey περί του *τι είναι πραγματικό και τι ‘προβλητικό’* η απάντηση είναι ότι τίποτα δεν είναι πραγματικό αν και η ικανότητα του ασθενή για πεποίθηση περί του αντιθέτου είναι δεδομένη.

Εμείς θα συναντήσουμε τον Freud στο θέμα του για τον *‘σχηματισμό του ονείρου’* με βάση τα μέχρι τούδε μεταψυχολογικά του κείμενα και φυσικά λαμβάνοντας πάντοτε υπ’ όψιν την τυπική μετριοφροσύνη του περί της *‘πενιχρής γνώσης μας των μεταψυχολογικών συνθηκών των διεργασιών του μυαλού...’*. Στην πράξη γνωρίζουμε ότι τα κείμενά του βρίθουν μεταψυχολογικής κατανόησης αλλά σίγουρα περί το 1915 αυτή του η κατανόηση έχει γίνει η κύρια ενασχόλησή του. Με βάση τα ανωτέρω θα επικεντρωθούμε στη σειρά των *αποτυχημένων προσπαθειών* της λίμπιντο να επενδυθεί εκ του ασφαλούς σε κάτι φαντασιωσικά σταθερό, ήτοι *σωματικό*, και στην ρυθμική εμφάνιση του *‘ύπνου’* και του *‘ονείρου’* ως μία απόρροια αυτής της προσπάθειας μεταξύ των πολλών. Ακολουθώντας δε το κλινικό πρότυπο θα ασχοληθούμε με τον αναλυτικό ασθενή και δη τον *‘ψυχωτικό’*. Πράγματι, ο ασθενής αυτός σε κάποια στιγμή εκφεύγει της *‘πραγματικότητας’*, δηλαδή, της ικανότητας του αναλυτή να τον παρακολουθήσει. Στο σημείο δε αυτό λέμε ότι βρίσκεται σε κατάσταση *‘ονείρου’*. Στη πράξη η λιβιδινική του προοπτική και επιθυμία για ερωτική επένδυση στον αναλυτή απλώς αποτυγχάνει. Ο ασθενής αποσύρει *‘ναρκισσιστικά’* την λιμπιντό του εκεί που πάντα επιθυμούσε ήτοι, στον εαυτό του. Στον *‘ύπνο’* και στο *‘όνειρο’* παρατηρούμε το ίδιο ακριβώς φαινόμενο αν και σε ακραίο βαθμό. Εδώ, η εκπλήρωση της ναρκισσιστικής επιθυμίας αποδεικνύεται εντελώς πρόσκαιρη και ανεπαρκής. Η ποσοτική διάσταση της λίμπιντο συναντάει το πάλαι ποτέ πρόβλημά της περί της ανεύρεσης κατάλληλου αποδέκτη για επένδυση. Έτσι, έχουμε μία ακόμη αποτυχημένη προσπάθεια. Διότι το *‘εγώ’* (έναν όρο που χρησιμοποιεί ο Freud με μεγάλη φειδώ και προσοχή στη δεδομένη του εργασία) αναστέλλει την *‘προσυνειδητή’* του απαγόρευση προς χάριν μιας πιθανής επαναδιανομής της λίμπιντο. Όμως, τα *‘πράγματα’* του ασυνειδήτου τείνουν να διεισδύσουν στη συνείδηση και να την αναστατώσουν πράγμα που πολλάκις το επιτυγχάνουν *‘διακόπτοντας’* τον ύπνο. Άλλοτε, δημιουργούν *‘όνειρο’*: πρόκειται για μία αναδιάταξη της λίμπιντο με *‘παλινδρομικό’* σκοπό που δεν θα μπορούσε να ήταν τίποτα άλλο παρά εντελώς αυθαίρετες *‘επενδύσεις’* σε αρχαϊκά *‘πράγματα’* (‘ιδέες’ περί ιδεών, αισθήσεων και αισθημάτων). Ο διασυνδετικός κρίκος χαλαρής συνείδησης και ενεργού προς επένδυση ασυνειδήτου είναι τα *‘υπολείμματα της ημέρας’* του προσυνειδητού. Το *‘όνειρο’* θα κρατήσει για λίγο διότι η αποτυχημένη του προσπάθεια να ξεφύγει της σωματικής προσομοίωσης που φέρεται ως *‘πραγματικότητα’* θα προσκρούσει για άλλη μια φορά στον τεράστιο ποσοτικό παράγοντα της λίμπιντο. Έτσι, η *‘συνείδηση’* θα επανακαθορίσει τις λιβιδινικές κατανομές.